

An investigation of the attitudes of health services vocational school students towards gender equality in terms of some sociodemographic characteristics*

Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarının bazı sosyodemografik özellikleri bakımından incelenmesi

Rukiye Demir Dikmen¹, Elif Ayfer Baltacı Yıldız², Aycan Şahin³

¹ Öğr.Gör., Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Programı, Bingöl, Türkiye, rddikmen@bingol.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-7236-6672

² Öğr.Gör., Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Optisyenlik Programı, Bingöl, Türkiye, ebaltaci@bingol.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-4405-2211

³ Doktora Öğrencisi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gaziantep/Türkiye, aycansahin@gmail.com, Orcid ID: 0000-0002-7276-7003

* Bu Çalışma 4. ULUSLARARASI HARRAN SAĞLIK BİLİMLERİ KONGRESİ 9-11 Eylül 2022 Şanlıurfa'da Sözel (Özet) Bildiri Olarak (Online) sunulmuştur.

ABSTRACT

Aim: This research was conducted to determine the attitudes of male students studying at a state university towards gender equality. **Materials-Methods:** The research is of cross-sectional-descriptive type. The study was conducted with 373 male students studying at a state university in the spring semester of the 2021-2022 academic year. The data of the study were collected using the "Student Information Form" and "Men's Gender Equality Attitude Scale". SPSS 23.0 package program was used in the analysis of the data. **Results:** It was determined that the students' total GEMS scores were 36.92 ± 8.79 . It was determined that the students' age, the type of high school they graduated from, the place where they lived in childhood, their family's regular income, and their gender equality attitudes were statistically significant. It was determined that there was no statistically significant difference between the education level of the parents and gender equality. **Conclusions:** It was determined that the gender equality attitudes of the students were moderate.

ÖZ

Amac: Bu araştırma bir devlet üniversitesinde eğitim gören erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yürütülmüştür. **Gereç-Yöntem:** Araştırma kesitsel- tanımlayıcı tiptedir. Bir devlet üniversitesinde 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde öğrenim gören 373 erkek öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri "Öğrenci Bilgi Formu" ve "Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutumu Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. **Bulgular:** Öğrencilerin ETCE toplam puanlarının $36,92 \pm 8,79$ olduğu belirlendi. Öğrencilerin yaş, mezun olunan lise türü, çocukluğunun yaşadığı yer ve ailesinin düzenli bir gelire sahip olma durumu ile toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Anne ve babanın eğitim düzeyi ile toplumsal cinsiyet eşitliği arasında istatistiksel olarak anlamlılık olmadığı belirlenmiştir. **Sonuç:** Öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının sosyodemografik özelliklere göre değiştiği saptanmıştır.

ARTICLE INFO/MAKALE BİLGİSİ

Key Words: Equality, gender, social gender equality, student

Anahtar Kelimeler: Eşitlik, cinsiyet, toplumsal cinsiyet eşitliği, öğrenci

DOI: 10.5281/zenodo.7100966

Corresponding Author/Sorumlu Yazar: Öğr.Gör., Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Programı, Bingöl, Türkiye, rddikmen@bingol.edu.tr.

Received Date/Gönderme Tarihi: 10.08.2022

Accepted Date/Kabul Tarihi: 21.09.2022

Published Online/Yayımlanma Tarihi: 28.10.2022

GİRİŞ

"Cinsiyet" terimi, biyolojik değişimleri; "toplumsal cinsiyet" ise sosyal rollerdeki farklılıkları ifade etmektedir (1,2). Toplumsal cinsiyet, bireylerin yaşamlarını sürdürdükleri toplum içerisinde erkek ve kadın olarak nitelenen cinsiyetlere atfedilen toplumsal rolleri ve bu rollerin insanların hayatları üzerinde olan etkisini ifade etmektedir. Cinsiyete göre bireyden beklenen bu rol ve davranışlar çoğu zaman kültürel değerler, gelenekler ve inançlara göre farklılık gösterebilmektedir. Ortaya çıkan bu farklılıklar zaman içerisinde kadın ve erkek cinsiyetleri arasında sosyal sorunlar oluşturabilmektedir.

Bu durumun eşitsizlikleri de beraberinde getirdiği belirtilmektedir. Toplum içerisindeki konumlarına göre farklı cinsiyetlerden giyim, sosyal roller, davranış, iş bölümleri ve çalışma koşulları açısından beklentiler de farklılaşmaktadır (3, 4).

Toplumsal cinsiyet eşitliği toplumun büyümesi ve gelişmesi ile ilgili uzun süredir tartışılan konulardan biridir. Sağlık araştırmacıları son zamanlarda toplumsal cinsiyet eşitliği kavramına odaklanmaktadır. Ayrıca toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının toplum sağlığında önemli rolünün olduğunun farkına varılmıştır (5, 6). Kadın ve erkeğe toplum tarafından verilen roller nedeniyle hak, fırsat ve kaynakları kullanmada ayrımcılık yapılması

toplumsal cinsiyet eşitsizliği olarak ifade edilmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadınların birçok alanda temel hak ve özgürlüklerini kısıtlamakta veya ortadan kaldırmaktadır (7). Hâkim olan sosyal değerlerin ve cinsiyet rollerinin, kadınlarda erkeklere kıyasla daha düşük sosyal ve ekonomik statü, daha kötü bakım davranışları ve sağlık sonuçları ile ilgili değişen mortalite ve morbidite eğilimlerini ortaya çıkarmaktadır (5). Cinsiyet eşitliğine dayalı tutumlar genellikle ergenlik döneminde oluşmaktadır. Ergen bireylerin gelecek toplumları inşa ettiğine inanılmaktadır. Özellikle ergenliğin son dönemi hassas konulara yönelik tutumların psikolojik ve fiziksel gelişimle uyumlu olarak şekillendiği süreçtir. Cinsiyet algılarını değiştirmek için önemli olan bu sürecin iyi değerlendirilmesi gerekmektedir (8).

Yakın tarihli bir çalışma üniversitelerin genel müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği konuları içeren derslerin dahil edilmesinin öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalığını artırabileceğini belirlemiştir (9). Kültürler arası iki araştırma cinsiyete yönelik tutumların erkeklerde kadınlara göre daha fazla olduğunu belirlemiştir (10, 11). Türkiye’de üniversite öğrencilerinin cinsiyet rollerine ilişkin tutumları, cinsiyet algısı ve etkileyen faktörlerin incelendiği çalışmalar bulunmaktadır (12-16). Bir çalışmada cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi, kardeş sayısı ve ekonomik durum ile öğrencinin toplumsal cinsiyet rolüne ilişkin tutumu arasında ilişki olduğu saptanmıştır (17). Ayrıca cinsiyet ile toplumsal cinsiyet tutumu arasında ilişki bulan araştırmalar da bulunmaktadır (12-14, 18). Bir araştırmada ise toplumsal cinsiyet dersi almamış olan, köyde yaşamış olan, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda eğitime katılmamış olan ve toplumsal cinsiyet kavramını duymamış olan üniversite öğrencilerinde Kadını Erkeğe Bağımlı Kılan Anlayış ve Erkeği Üstün Gören Anlayış puan ortalamalarının istatistiksel olarak yüksek olduğu bildirilmiştir (19).

Bu araştırma bir devlet üniversitesinde öğrenim gören erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının bir kısım sosyodemografik özellikleri bakımından nasıl değiştiğinin değerlendirilmesi amacı ile yürütüldü.

GEREÇ-YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, kesitsel- tanımlayıcı olarak yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’nda 2021-2022 eğitim-öğretim yılında kayıtlı olan 1.ve 2. sınıf ta öğrenim gören 971 erkek öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, örneklem

seçimine gidilmeden evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma, çalışmaya katılmayı kabul eden 373 erkek öğrenci ile tamamlanmıştır. Evrenin %38’ine ulaşılmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan ve araştırmanın yapıldığı zaman diliminde okulda olan tüm öğrenciler dahil edildi.

Verilerin Toplaması

Araştırma verileri, 28 Mart-28 Nisan 2022 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Ders öncesi veya ders sonrasında öğrencilerin uygun olduğu zamanlarda araştırmacılar tarafından anketler öğrencilere ulaştırılmıştır. Anketler öğrenciler tarafından doldurulmuştur. Bir anketin uygulanması süresi yaklaşık 15 dakika sürmüştür.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile ilgili ifadelerin yer aldığı “Öğrenci Bilgi Formu” ve “Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutumu Ölçeği (ETCE)” kullanılmıştır.

Öğrenci Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından ilgili literatür taraması sonucu hazırlanan 7 maddelik formda öğrencilerin yaş, bitirdikleri lise, okudukları sınıf, çocukluğunun geçtiği yerleşim yeri, anne ve babasının eğitim düzeyi, ailesinin düzenli gelirinin olma durumu ifadelerini içermektedir (17, 19-21).

Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutumu Ölçeği (ETCE) (Gender Equitable Men Scale - GEMS)

Erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitlik tutumlarını belirlemek amacıyla Pulerwitz ve Baker tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin farklı ülkelerde uyarlamaları yapılmıştır (20). ETCE ölçeğinin Etiyopya sürümünün Türkçe’ye uyarlanması ve geçerlik güvenilirlik çalışması Uçan ve Baydur (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçek ifadeleri sırası ile 1, 2 ve 3 olarak puanlanan “Katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum” ve “Katılmıyorum” likert yapısındadır. Aile İçi Şiddet Alanı (VDI), Cinsel İlişki Alanı (SRDI), Üreme Sağlığı ve Hastalıkların Önlenmesi Alanı

(RHDP) ve Ev İşleri ve Gündelik Yaşam Alanı (DCDI) alt boyutlarından oluşan ölçeğin değerlendirilmesinde her bir alt boyut için elde edilen puanlar toplanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yükselmesi toplumsal cinsiyet eşitliği düzeyinin de yükseldiğini ifade etmektedir. Ölçeğin bütünü için Cronbach’s α değeri 0.85’tir (21). Bu araştırma için genel Cronbach’s α değeri .88’dir.

Verilerin Değerlendirilmesi

SPSS 23.0 (IBM) istatistik paket programı kullanıldı. Verilerin normal dağılıma uygunluklarını belirlemek için

Shapiro-Wilk (W) testi kullanıldı. Verilerin analizinde sayı, ortalama, yüzdelik dağılımları, standart sapma, T-testi ve Anova testleri kullanıldı. Farklılığın hangi grup değişkenleri arasında olduğunun tespiti için önce varyans homojenliğine bakıldı, bu amaçla kullanılan Levene test istatistiği sonuçlarına göre $\alpha < .05$ değerler için Tamhane's T2 Testi, $\alpha > .05$ değerler için Tukey Testi Post Hoc analizinde kullanıldı. Test anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Etik Hususlar

Araştırmaya başlanılmadan önce Bingöl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Evrak Tarih ve Sayısı: 17.02.2022-E-33117789-044-51072) ve Bingöl Üniversitesi SHMYO'ndan yazılı izinler (Evrak Tarih ve Sayısı: 22.03.2022-E.55159) alınmıştır. Ayrıca, araştırma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak ve öğrencilerden 'Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu' ile yazılı izin alınarak gerçekleştirildi.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın sadece bir üniversitede yürütülmüş olması araştırmanın sınırlılığıdır.

BULGULAR

Araştırma bulgularında yer alan Tablo.1 öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımını ve ETÇE ve alt boyutlarından alınan puan ortalamalarını içermektedir. Ölçek ifadelerine ilişkin bulgular Tablo.2'de verilmiştir. Tablo 3'te ise puan ortalamaları ile beraber alınabilecek min-max değerler verilmiştir.

Katılımcıların %57.6'sı 18-21 yaş aralığında, %66.8'i teknik lise mezunudur. Öğrencilerin %50.9'u 1. sınıftadır. Çocukluğunu ilde yaşayanların oranı %46.9'dur. %50.7'sinin annesi ilköğretim altı ve %52.5'inin babası ilköğretim mezunudur. Yaş ile SRDI alanı alt boyutu arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Farklılığın 22-24 yaş aralığı ile 25 ve üstü yaş arasında olduğu görüldü. 25 yaş ve üzeri olanların SRDI alanı alt boyutunda daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Mezun olunan lise ile RHDP alanı alt boyutu ve DCDI alanı alt boyutu arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Sağlık meslek lisesi mezunlarının teknik meslek lisesi mezunlarına oranla cinsiyet eşitliği tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Çocukluğun yaşandığı yer ile VDI alanı alt boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Farklılığın çocukluğun yaşandığı yerin il ile ilçe veya köy arasında olduğu saptanmıştır. Ayrıca çocukluğun yaşandığı yer ile SRDI, RHDP ve DCDI alanı alt boyutlarında da anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu farklılığın ise çocukluğunu ilde yaşayan öğrenciler ile

köyde yaşayanlar arasında olduğu, çocukluğunu ilde yaşayanların eşitlikçi tutumlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ailesinin düzenli bir gelire sahip olduğu öğrenciler ile DCDI alanı alt boyutu arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Ailesinin düzenli gelire sahip olduğu öğrencilerin düzenli geliri olmayanlardan daha yüksek eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 1).

Katılımcıların %80.4'ü bir kadının dayak yemeyi hak etmeyeceğini, %87.7'si kadının şiddeti hoş görmemesi gerektiğini, %83.1'i eşi ile ilişkisi iyi giden bir erkeğin başka kadınlara ihtiyaç duymayacağını, %85'i "erkek adamın oğlu olur" ifadesine katılmadıkları belirlenmiştir (Tablo 2).

Katılımcıların VDI alanı alt boyutundan 7.94±2.47 puan, SRDI alanı alt boyutundan 13.26±3.41, RHDP alanı alt boyutundan 7.30±2.12 puan ve DCDI alanı alt boyutundan 8.40±2.79 puan aldıkları belirlenmiştir (Tablo 3).

TARTIŞMA

Öğrencilerin yaşı, mezun oldukları lise türü, çocukluğunu yaşadığı yer ve ailesinin düzenli bir gelire sahip olması ile toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının anlamlı düzeyde etkilediğinin belirlendiği bu çalışmada elde edilen bulgular literatür ile tartışılmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin orta düzey toplumsal eşitlikçi tutuma sahip oldukları belirlendi. Araştırmamızdan farklı olarak Lusey ve arkadaşları (2018) 18-24 yaşları arasında 291 kadın ve 289 erkekle yaptıkları kesitsel çalışmada katılımcıların düşük toplumsal cinsiyet eşitliği tutumuna sahip oldukları saptanmıştır (22). Bir çalışmada (2020) hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının bizim çalışmamızdan daha yüksek düzeyde eşitlikçi olduğu saptanmıştır (23). Öğrencilerin çoğunluğunun çocukluğunu köy veya ilçede yaşadığı bu çalışmada daha geleneksel yapının ön planda olduğu düşünüldüğünde eşitlikçi tutumlarının orta düzey olması beklenen bir sonuçtur.

Bu çalışmada yaş ile SRDI alanı alt boyutu arasında anlamlı bir fark bulundu. Tekbaş ve Pola'nın (2020) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin yaşları ile toplumsal cinsiyet eşitliği tutumları arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır (23). Bir çalışmada ise yaş ile toplumsal cinsiyet eşitliği tutumları arasında anlamlı farklılığın olmadığı saptanmıştır (22). Djikanovic ve arkadaşlarının (2018) çalışması 15-24 yaş arasındaki genç Roman erkeklerin yaklaşık %35'inin eşlerini veya partnerlerinin dövmenin haklı görülebileceğine inandıklarını ortaya koymuştur (24). Yaşın artmasıyla beraber eşitlikçi tutumların artması öğrencilerin üniversite ortamında eşitlikçi tutum geliştirdiklerinin bir

Tablo 1: Öğrencilerin sosyodemografik özelliklerine göre erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumu ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamalarının karşılaştırılması

Katılımcı Özellikleri	Sayı	%	Aile İçi Şiddet Alanı (VDI)		Cinsel İlişki Alanı (SRDI)		Üreme Sağlığı ve Hastalıkların Önlenmesi Alanı (RHDP)		Ev İşleri ve Gündelik Yaşam Alanı (DCDI)		
			$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$	$\bar{x} \pm SS$				
Yaş	18-21	215	57.6	2.67	.395	2.35	.408	2.55	.439	2.33	.557
	22-24	139	37.3	2.65	.447	2.28	.451	2.5	.395	2.27	.570
	25≥	19	5.1	2.78	.308	2.53	.379	2.57	.451	2.54	.431
İstatistik Analiz			f:	850		3.317		.826		2.176	
			p:	.428		.037		.439		.115	
Mezun Olunan Lise	Normal Lise	58	15.5	2.68	.389	2.68	.389	2.68	.389	2.68	.389
	Teknik Lise	249	66.8	2.64	.432	2.64	.432	2.64	.432	2.64	.432
	Sağlık Meslek Lisesi	66	17.7	2.76	.335	2.76	.335	2.76	.335	2.76	.335
İstatistik Analiz			f:	2.064		1.056		4.686		3.093	
			p:	.128		.349		.010		.047	
Çocukluğunu Yaşadığı Yer	Köy	110	29.5	2.59	.448	2.27	.412	2.41	.440	2.19	.518
	İlçe	88	23.6	2.60	.461	2.28	.444	2.53	.398	2.28	.629
	İl	175	46.9	2.76	.340	2.41	.417	2.61	.408	2.41	.529
İstatistik Analiz			f:	7.244		4.740		8.197		5.895	
			p:	.001		.009		.000		.003	
Anne Eğitim Düzeyi	İlköğretim Altı	189	50.7	2.65	.441	2.32	.424	2.53	.411	2.30	.556
	İlköğretim	142	38.1	2.70	.358	2.35	.422	2.52	.435	2.32	.559
	Lise	32	8.6	2.68	.459	2.44	.436	2.62	.411	2.38	.607
	Üniversite ve üzeri	10	2.7	2.63	.414	2.26	.508	2.50	.559	2.40	.471
İstatistik Analiz			f:	.488		.849		.503		.283	
			p:	.691		.468		.680		.837	
Baba Eğitim Düzeyi	İlköğretim Altı	75	20.1	2.65	.450	2.26	.433	2.48	.460	2.31	.533
	İlköğretim	196	52.5	2.66	.418	2.34	.413	2.52	.417	2.29	.563
	Lise	76	20.4	2.69	.365	2.40	.446	2.62	.390	2.39	.584
	Üniversite ve üzeri	26	7.0	2.72	.385	2.33	.429	2.50	.446	2.33	.524
İstatistik Analiz			f:	.249		1.468		1.675		.583	
			p:	.862		.223		.172		.627	
Ailenin Düzenli Gelirinin Varlığı Durumu	Var	217	58.2	2.69	.397	2.36	.408	2.57	.422	2.37	.541
	Yok	156	41.8	2.64	.430	2.30	.449	2.49	.422	2.24	.574
İstatistik Analiz			t:	1.018		1.268		1.832		2.278	
			p:	.309		.206		.068		.023	
Sınıf	1. Sınıf	190	50.9	2.67	.394	2.32	.424	2.51	.423	2.29	.580
	2. Sınıf	183	49.1	2.68	.429	2.35	.429	2.56	.424	2.34	.535
İstatistik Analiz			t:	.238		.791		1.144		.800	
			p:	.812		.430		.253		.424	

p < .05

Tablo 2: Ölçek ifadelerine ilişkin bulgular

Ölçek Alt Boyutları		Katılıyorum		Kısmen katılıyorum		Katılmıyorum	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Aile İçi Şiddet Alanı (VDI)							
1	Bir kadının dayak yemeği hak ettiği zamanlarvardır.	27	7.2	46	12.3	300	80.4
2	Bir kadın ailesini bir arada tutmak için şiddeti hoşgörmelidir.	8	2.1	38	10.2	327	87.7
3	Erkek kendisini aldatan kadını dövebilir.	55	14.7	61	16.4	257	68.9
4	Bir erkek kendisiyle cinsel ilişkiye girmekistemeyen eşini dövebilir.	10	2.7	27	7.2	336	90.1
5	Hakarete uğrayan bir erkek itibarını gerekirse güç kullanarak korumalıdır.	44	11.8	73	19.6	256	68.6
6	Bir erkeğin eşine karşı şiddet uygulaması eşlerdışında tartışılmaması gereken özel bir konudur.	63	16.9	68	18.2	242	64.9
Cinsel İlişki Alanı (SRDI)							
7	Ne tür cinsel ilişkiye gireceğine erkek karar verir.	28	7.5	662	16.6	283	75.9
8	Erkekler cinsel ilişki için her zaman hazırdir.	75	20.1	117	31.4	181	48.5
9	Erkekler cinsel ilişkiye kadınlardan daha çokihtiyaç duyar.	59	15.8	121	32.4	193	51.7
10	Bir erkek eşi ile ilişkisi iyi olsa bile başka kadınlara ihtiyaç duyar.	30	8.0	33	8.8	310	83.1
11	Seks hakkında konuşulmaz, sadece yapılır.	69	18.5	88	23.6	216	57.9
12	Bir erkeği kadın gibi davranırken gördüğüm detiksindir.	205	55.0	73	19.6	95	25.5
13	Cinsel ilişkiyi başlatan kadın olmamalıdır.	42	11.3	133	35.7	198	53.1
14	Evlenmeden önce cinsel ilişkiye giren bir kadınasaygı duyulmaz.	115	30.8	92	24.7	166	44.5
Üreme Sağlığı ve Hastalıkların Önlenmesi Alanı (RHDP)							
15	Prezervatif taşıyan kadınlar hafifmeşreptir.	99	26.5	93	24.9	181	48.5
16	Eşi prezervatif (kondom, kaput, kılıf) kullanmasını isterse erkek bu davranış karşısında öfkelenir.	39	10.5	87	23.3	247	66.2
17	Gebelikten korunmak kadının görevidir.	67	18.0	108	29.0	198	53.1
18	Kadın ancak çocuk sahibi olduğunda gerçek birkadındır.	21	5.6	41	11.0	311	83.4
19	Erkek adamın oğlu olur.	24	6.4	32	8.6	317	85.0
Ev İşleri ve Gündelik Yaşam Alanı (DCDI)							
20	Bebek bezi değiştirmek, çocukları yıkamak vedoyurmak annenin sorumluluğudur.	96	25.7	119	31.9	158	42.4
21	Kadının görevi evine ve ailesine bakmaktır.	104	27.9	134	35.9	135	36.2
22	Temel ev eşyalarını alıp almama kararı evin erkeği vermelidir.	34	9.1	93	24.9	245	65.7
23	Evde son sözü erkek söylemelidir.	88	23.6	86	23.1	199	53.4
24	Kadın her konuda eşine itaat etmelidir.	50	13.4	93	24.9	230	61.7

Tablo 3. Erkeklerin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumu ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamaları

Bağımlı Değişken	n	Alnabilecek Puan Aralığı	Alınan Puan Aralığı	Ölçek Toplam puan $\bar{x} \pm SS$
Aile İçi Şiddet Alanı (VDI)	373	6-18	6-18	7.94±2.47
Cinsel İlişki Alanı(SRDI)	373	8-24	8-24	13.26±3.41
Üreme Sağlığı ve Hastalıkların Önlenmesi Alanı (RHDP)	373	5-15	5-14	7.30±2.12
Ev İşleri ve Gündelik Yaşam Alanı (DCDI)	373	5-15	5-15	8.40±2.79
ETCE TOPLAM	373	24-72	24-69	36.92±8.79

ifadesi olabilir. Ayrıca sağlık bölümlerinde eğitim görüyor olmalarının da olumlu katkı sağladığı düşünülebilir.

Ailesinin düzenli gelire sahip olduğu öğrencilerin düzenli geliri olmayanlardan daha yüksek eşitlikçi tutumlara sahip oldukları belirlendi. Katılımcılarını öğrencilerin oluşturduğu bir çalışma (2020), öğrencilerin babasının çalıştığı durumunun toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarını etkilediğini belirlemiştir (23). Bir çalışma (2018) düşük sosyoekonomik düzeye sahip olan gençlerin anlamlı düzeyde düşük eşitlikçi tutumlara sahip olduklarını saptamıştır (24). Azad ve arkadaşları (2020) daha varlıklı kadınların cinsel ilişkiyi reddetme, çocuk ihmali veya yemek yakma gibi nedenlerle karısının dövülmesine katılma olasılıklarının daha düşük olduğunu saptamışlardır (25). Banda ve ark.'nın (2017) araştırması düşük gelirli ailelerde cinsiyet eşitsizliğinin daha fazla olduğunu ve bu durumun anne sağlığı üzerinde olumsuz etkilerinin olduğunu saptamıştır (26). Düzenli bir gelire sahip olmanın sağlıklı yaşam, sosyalleşme, kültürel gelişme, daha yüksek eğitim düzeyi, yaşam doyumu gibi birçok faktörle ilişkili olması daha yüksek eşitlikçi tutumlar geliştirilmesiyle ilgili olabilir.

Bir sistematik derleme (2020) genel olarak cinsiyet eşitliğinin artmasının erkek ve kadınların sağlığı üzerinde çoğunlukla olumlu bir etkiye sahip olduğunu saptamıştır (27). Assarsson ve ark. (2018) 37 ülkeden 149.306 öğrencinin katılımı ile yaptıkları çalışmada ulusal cinsiyet eşitsizliği düzeyinin ergenlerin intihar düşüncesi düzeyleriyle ilişkili olduğunu saptamışlardır (28). Yakın zamanda yapılan bir araştırma (2018), bir ülkede cinsiyet eşitliği düzeyinin yükselmesiyle, hem erkek hem de kız çocuklarının yaşam doyumu düzeylerinin de yükseldiğini bildirmiştir (29).

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumları hastaların erkek refakatçileri ile yapılan (2021) araştırma sonucundan daha düşük bulunmuştur (30). 14 -19 yaş arasındaki ergenlerle toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili yapılan bir çalışmada (2020) ergenlerin 24 üzerinden 12.5 puan aldıkları belirlenmiştir. Aynı çalışmada kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının erkeklere göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu saptanmıştır (31). Ergenlerle yapılan bir başka çalışmada ise 11 ile 44 arası puan alınabilecek cinsiyet eşitliği normları ölçeğinden ortalama puan 28.1 puan aldıkları belirlenmiştir (32). Araştırmada ailesinin düzenli gelire sahip olmadığı öğrencilerin bulunması ve ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşük olmasının daha düşük eşitlikçi puan almaları üzerinde etkisinin olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgi, eğitim, istihdam desteği ile çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirme yoluyla kadınların sosyo-ekonomik güçlenmesinin teşvik edilmesi günümüzde daha fazla önem kazanmaktadır. Devlet, kadınların güçlendirilmesine ilişkin çabalarını artırarak başta sivil toplum kuruluşları ve özel sektör olmak üzere diğer kurum ve kuruluşları da yerel ve ulusal düzeyde desteklemelidir. Genç kızların ve kadınların güçlendirilmesi gibi konularda uygun sosyal politikalar üretilmelidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği toplumun üyeleri arasında sosyal desteği teşvik edebilmektedir. Sosyal destek ergenlerin yaşam doyumuna katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle sadece kadınlara ve kız çocuklarına eşit haklar vererek değil, aynı zamanda herkes için destekleyici bir sosyal ortam oluşturmaya çalışarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin

teşvik edilmesinin toplumun tüm üyelerine fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Son olarak sağlık alanında eğitim gören öğrencilerin daha iyi sağlık hizmeti sunumu, insanlara sağlık ile ilgili desteklerin ulaştırılmasında aracı olmaları gibi özellikleri düşünüldüğünde daha yüksek eşitlikçi tutumlara sahip olması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Eğitim müfredatında eşitlikçi tutuma katkı sağlayacak ders veya uygulamaların eklenmesi fayda sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Vlassoff C. Gender differences in determinants and consequences of health and illness. *Journal of Health, Population and Nutrition*. 2007; 25:47-61.
2. Canada, Health Canada. Health Canada's gender-based analysis policy. Ottawa: Health Canada; 2000. Available from: <http://dsp.spc.gc.ca/Collection/H34-110-2000E.pdf> (4 Ağustos 2022).
3. Turgut AŞ. Türkiye'deki gelir eşitsizliğinin toplumsal cinsiyet, kadının istihdamı ve kadın yoksulluğu açısından değerlendirilmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2019; 38 (2): 315-329.
4. Akıncı Çötök N. Toplumsal cinsiyet rolü dahilinde kadına şiddet olgusuna karşı kadın algısı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*. 2015; 1(3): 778-790.
5. World Health Organization. WHO women and gender equity. World Health Organization. http://www.who.int/social_determinants/themes/womenandgender/en/ (4 Ağustos 2022).
6. United Nations. Global strategy for women's and children's health. https://www.who.int/pmnch/topics/maternal/20100914_gswch_en.pdf?ua=1 (4 Ağustos 2022).
7. Demirgöz Bal M. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*.2014; 1(1): 15-28.
8. Schmidt B, Kolip P. Sex-specific drug abuse prevention in adolescence. *Gesundheitswesen*. 1999; 61:S32-34.
9. Shih YH, Wang RJ. Incorporating gender issues into the classroom: Study on the teaching of gender-related courses in the general curriculum of Taiwan's universities. *Policy Futures in Education*. 2022; 20(1): 44-55.
10. Rosenkrantz P, Bee H, Vogel S, Broverman I. Sex-role stereotypes and self-concepts in college students. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 1968;32(3):287-295.
11. Schein, Virginia E, Ruediger Mueller. Sex role stereotyping and requisite management characteristics: A cross cultural look. *Journal of Organizational Behavior*. 1992;13(5): 439-447.
12. Geçici F, Göllüce A, Güvenç E, Çelik S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2017; 8(1): 21-27.
13. Esen E, Siyez D, Soylu Y, Demirgürz G. Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 2017; 8(1): 46-63.
14. Direk N, Irmak B. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. 2017; 31(3): 121-128.
15. Turan Z, Aydın Y, Tokar E. Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersinin hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet algısına etkisinin incelenmesi. *İnsan Bilimleri Dergisi*. 2017; 14(3): 2677-2687.
16. Yanıkerrem E, Topsakal Ö, Boz A. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2020; 10(2): 164-171.
17. Aydın M, Özen Bekar E, Yılmaz Gören Ş, Sungur M.A. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2016; 16(1): 223-242.
18. Yılmaz DV, Zeyneloğlu S, Kocaöz S, Kısa S, Taşkın L, Eroğlu K. Views on gender roles of university students. *İnsan Bilimleri Dergisi*. 2009; 6(1): 775-792.
19. Yanıkerrem E, Topsakal Ö, Boz A. Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği tutumlarının incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*.2020; 10(2): 164-171.
20. Pulerwitz J, Barker G. Measuring attitudes toward gender norms among young men in Brazil: development and psychometric evaluation of the GEM scale. *Men and Masculinities*. 2008; 10(3):322-338.
21. Uçan G, Baydur H. Türk erkeklerinde toplumsal cinsiyet eşitliği tutumu ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *International Journal of Social Science*. 2016; 47: 289-308.
22. Lusey H, San Sebastian M, Christianson M, Edin KE. Prevalence and correlates of gender inequitable norms among young, church-going women and men in Kinshasa, Democratic Republic of Congo. *BMC Public Health*. 2018;18(1):887.
23. Tekbas S, Pola G. Evaluation of gender equality attitudes of Turkish and foreign nursing students at a Private University. *Pakistan Journal of Medical Sciences*. 2020;36(5):884-889.
24. Djikanovic B, Stamenkovic Ž, Mikanovic VB, Vukovic D, Gordeev VS, Maksimovic N. Negative attitudes related to violence against women: gender and ethnic differences among youth living in Serbia. *International Journal of Public Health*. 2018; 63: 923-932.
25. Azad AD, Charles AG, Ding Q, Trickey AW, Wren SM. The gender gap and healthcare: associations between gender roles and factors affecting healthcare access in Central Malawi, June-August 2017. *Arch Public Health*. 2020;78(1):119.
26. Banda PC, Odimegwu CO, Ntoimo LF, Muchiri E. Women at risk: Gender inequality and maternal health. *Women Health*. 2017;57(4):405-429.
27. Tania L King, Anne Kavanagh, Anna J Scovelle, Allison M. Associations between gender equality and health: a systematic review. *Health Promotion International*. 2020; 35(1): 27-41.
28. Assarsson R, Petersen S, Högberg B, Strandh M, Johansson K. Gender inequality and adolescent suicide ideation across Africa, Asia, the South Pacific and Latin America - a cross-sectional study based on the Global School Health Survey (GSHS). *Glob Health Action*. 2018;11(sup3):1663619.
29. Looze ME, Huijts T, Stevens GWJM, Torsheim T, Vollebergh WAM. The happiest kids on earth, gender equality and adolescent life satisfaction in Europe and North America. *Journal of Youth and Adolescence*. 2018;47(5):1073-1085.
30. Yıldırım S, Kızılkaya M. Erkek refakatçilerin toplumsal cinsiyet eşitliği hakkındaki düşünceleri. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*.2021; 10(3): 254-259.
31. Palermo T, Chzhen Y, Balvin N, Kajula L, Tanzania Adolescent Cash Plus Evaluation Team. Examining determinants of gender attitudes: evidence among Tanzanian adolescents. *BMC Women's Health*. 2020;20(1):195.
32. Kemigisha E, Nyakato VN, Bruce K, Ndaruhutse Ruzaaza G, Mlahagwa W, Ninsiima AB, et al. Adolescents' sexual wellbeing in Southwestern Uganda: A cross-sectional assessment of body image, self-esteem and gender equitable norms. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2018;15(2):372.